

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

İKLİM EYLEM PLANI

2024-2030

2024-EYLÜL

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART
ÜNİVERSİTESİ**

İKLİM EYLEM PLANI

2024-2030

REKTÖRÜMÜZ PROF. DR. R. CÜNEYT ERENOĞLU’NUN MESAJI,

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ); çağdaş, sürdürülebilir ve kapsayıcı eğitim yaklaşımı ile yetkin bireyler yetiştirme; gerek ürettiği bilimsel bilgi/teknolojiler ile gerekse gerçekleştirdiği kültürel, sportif ve sanatsal faaliyetlerle ulusal ve uluslararası düzeyde topluma katkı sunma misyonunu sürdürmektedir. Küresel iklim krizinin dünya üzerindeki etkileri ile mücadele için, ÇOMÜ olarak bilimin ışığında toplumsal sorumluluklarımızı yerine getirmeyi, çevre sorunlarının çözümünde rol alabilecek geleceğin sürdürülebilirlik liderlerini, uygulayıcılarını ve karar vericilerini yetiştirmeyi hedeflemekteyiz. Üniversitemiz; iklim değişikliğiyle mücadele için sürdürülebilirlik uygulamalarını yaygınlaştırarak, üniversitemizin çevresel etkisini azaltmak için çalışmalarına devam etmektedir.

Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü koordinasyonunda, Sürdürülebilirlik Komisyonu üyelerinin işbirliğiyle hazırlanan İklim Eylem Planı Taslağı (2024-2030), 13 Eylül 2024 tarihinde iç ve dış paydaşlarımızın katılımıyla Dardanos Yerleşkesinde gerçekleştirilen çalıştayda paydaşlarımızın görüşüne açılmıştır. Çalıştaydaki görüşler doğrultusunda revize edilerek son haline getirilen Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İklim Eylem Planı (2024-2030); Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji, Ulaşım, Atık Yönetimi, Su Tasarrufu, Ekosistemler ve Biyoçeşitlilik, Binalar ve Altyapı, Araştırma ve Eğitim başlıklı ana temalar için üniversitenin strateji ve girişimlerini içermektedir. Bu plan üniversitemizin gerek eğitim ve araştırma faaliyetlerinde gerekse kampüs yaşamında sürdürülebilirliği sağlamak için aldığı önlemler ve geleceğe yönelik yaptığı planlar ile gelecek nesillerin refahını koruma konusunda kararlılığının bir belgesidir.

Üniversitemiz, hazırladığı İklim Eylem Planı ile çevre dostu uygulamaları yaygınlaştırmayı, enerji ve su tasarrufunu önceliklendirerek karbon ve su ayak izini azaltmayı, yenilenebilir enerji kaynaklarına yönelmeyi, sıfır atık ilkeleri çerçevesinde bir kampüs yaşamı sunmayı, ulaşımda, bina ve altyapıda sürdürülebilir uygulamaları kullanmayı, iklim değişikliği ve sürdürülebilirlik ile ilgili konuları eğitimde mevcut ders programlarına entegre etmeyi, araştırmada bu kapsamlarda yenilikçi çalışmalar yapmayı ve konferanslar, seminerler, etkinlikler düzenleyerek toplumu bilgilendirmeyi ve farkındalık kazandırmayı hedeflemektedir. Bu plan, yalnızca çevresel sürdürülebilirliği sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda ekonomik ve sosyal boyutlarıyla da üniversitemize katma değer sağlayacak stratejik bir rehber olacaktır.

Gelecek nesillere daha yaşanabilir bir dünya bırakma amacına katkı sunmak için çıktığımız bu yolda, bu planın yalnızca üniversitemize değil, paydaşlarımıza ve toplumun her kesimine ilham vereceğine inancım tamdır. İklim Eylem Planı doğrultusunda kurumsal uygulamalarımızı, eğitim programlarımızı, proje araştırmalarımızı, etkinlik ve aktivitelerimizi gözden geçirerek sürdürülebilirlik ekseninde çalışmalarımızı yönlendirmemiz gerekmektedir. Üniversitemiz İklim Eylem Planının uygulanması için tüm birimlerimizi, akademik/idari personelimizi, öğrencilerimizi ve paydaşlarımızı beraber çalışmaya davet ediyor; planın son haline getirilmesinde ve uygulanmasında katkı sağlayan tüm paydaşlarımıza teşekkür ediyorum.

Prof. Dr. Ramazan Cüneyt Erenoğlu

Rektör

İÇİNDEKİLER

		Sayfa No
1.	Giriş	1
2.	Kapsam ve Amaçlar	3
3.	Stratejiler, Hedefler ve Eylemler	7
	a. Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji	7
	b. Ulaşım	11
	c. Atık Yönetimi	13
	d. Su Verimliliği	16
	e. Ekosistemler ve Biyolojik Çeşitlilik	20
	f. Binalar ve Altyapı	21
	g. Eğitim ve Araştırma	23
4.	Sonuç	27
Ek	Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Senato Kararı	31

1. GİRİŞ

İklim değişikliğini ve iklim değişikliğinin doğa, toplum ve ekonomi üzerindeki etkilerini ele almak, günümüzün küresel sorunları nedeniyle öncelikli konu haline gelmiştir. Küresel ısınma ve iklim değişikliğine neden olan sera gazı emisyonlarını azaltmaya yönelik uluslararası çabalar devam ederken; sürdürülebilirlik ilkesinin benimsenmesi, dünyanın karşı karşıya olduğu çevresel, ekonomik ve sosyal krizleri aşması için hayati önem arz etmektedir. Sürdürülebilirlik çözümleri ve uygulamalarının yaygın olarak benimsenmesi, iklim değişikliğinin etkilerini azaltan ve değişen koşullara uyum sağlayan dayanıklı şehirler ve topluluklar oluşturmayı mümkün kılacaktır.

Türkiye, 2021 yılında küresel sıcaklık artışını 1,5°C ile sınırlama çabalarını düzenleyen Paris Anlaşmasına taraf olmuş ve 2053 yılı için "Net Sıfır Emisyon" hedefini açıklamıştır. Türkiye'nin iklim değişikliği azaltma hedeflerini tanımlamak ve bu doğrultudaki faaliyetlerini tasarlamak amacıyla, Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı, 2024-2030 dönemi için "İklim Değişikliği Azaltım Stratejisi ve Eylem Planı" ile "İklim Değişikliği Uyum Stratejisi ve Eylem Planı" belgelerini paydaşların katılımıyla hazırlamıştır. Bu belgeler, 2030'a kadar iklim değişikliğiyle mücadele için bir yol haritası çizerek, bu çerçevede stratejiler ve eylem planları sunmaktadır.

Birleşmiş Milletler'in 2015 yılında kabul ettiği Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA'lar) ile uyumlu olarak Türkiye, 2030 yılı sonuna kadar 17 ana hedefe ulaşmayı amaçlamaktadır. İklim değişikliğini azaltma ve etkilerine uyum sağlama çabaları, sürdürülebilir kalkınma hedefleriyle doğrudan kesişmektedir.

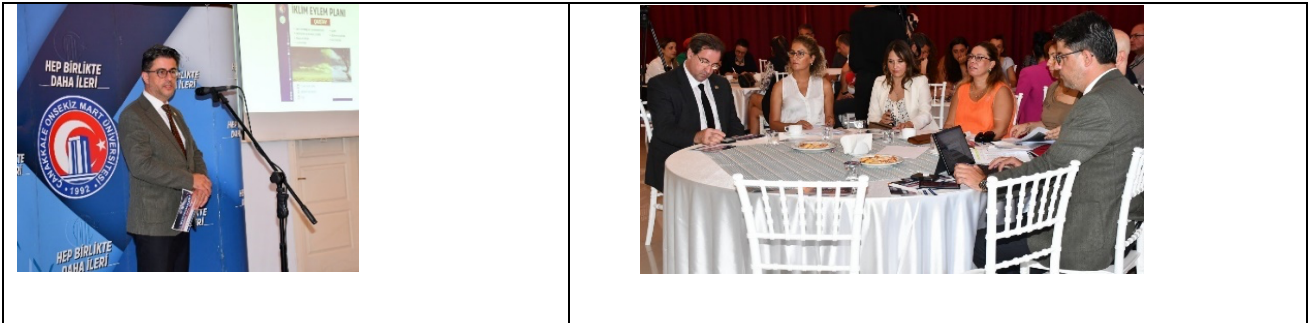
Üniversiteler, geleceği şekillendiren önemli kurumlar olarak, bu dönemde sürdürülebilirlik ve iklim eylemi için öncülük etmektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, sürdürülebilirliği kurumsal çerçevesine tüm kademelerde entegre etmeye çalışmaktadır. Stratejik girişimler ve ortaklıklar aracılığıyla üniversitemiz, kampüslerinde ve operasyonlarında kapsamlı sürdürülebilirlik uygulamalarını hayata geçirmeyi amaçlamaktadır.

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nde (ÇOMÜ) 2023 yılında kurulan Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü, tüm üniversite paydaşları ve birimleri arasında sürdürülebilirliği teşvik etmeyi ve sürdürülebilir kalkınma hedeflerine odaklanan yenilikçi çözümler geliştirmeyi amaçlamaktadır (<https://sustainability.comu.edu.tr/>). ÇOMÜ'nün bilim, teknoloji, sanat, spor ve kültüre katkıda bulunan öncü bir üniversite olma misyonu doğrultusunda, Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü, tüm üniversite birimlerinde sürdürülebilirlik ilkelerine uygun politika ve stratejilerin oluşturulmasına

ve uygulanmasına rehberlik etmektedir. Aynı zamanda koordinasyonu kolaylaştırarak farkındalık eğitimleri vermektedir. Ayrıca kurumsal verileri toplayarak, sürdürülebilirlik raporları hazırlamaktadır.

ÇOMÜ'nün sürdürülebilirlik politikası, çevresel, ekonomik ve sosyal ilkeleri karar alma süreçlerine ve kurumsal faaliyetlere entegre ederken sürdürülebilirlik uygulamalarını teşvik etmektedir (<https://kalite.comu.edu.tr/surdurulebilirlik-politikasi-r121.html>). Eğitim, araştırma geliştirme, toplumsal katkı ve idari faaliyetlerde Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'na yönelik farkındalığın sürekliliğini sağlamak temel bir ilkedir. Sürdürülebilirlik uygulamaları için Üniversite-Kamu-Sanayi-STK iş birliklerinin güçlendirilmesi, su ve karbon ayak izinin azaltılması için sorumlu kaynak kullanımı, enerji verimliliği, atık ve su yönetimini içeren yeşil kampüs çalışmalarının yürütülmesi de Üniversite'nin sürdürülebilirlik politikası kapsamındadır. Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü bu çalışmaları koordine ederek, 13. Sürdürülebilir Kalkınma Amacı olan “İklim Eylemi” ile ilgili politikaların geliştirilmesinden ve eylemlerin yönetilmesinden sorumludur.

Sürdürülebilirlik Ofisi, 2024-2030 dönemi için, üniversite genelinde iklim değişikliği eylemine ilişkin sürdürülebilirlik yaklaşımlarının uygulanmasını koordine etmeyi ve yönlendirmeyi amaçlayan Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İklim Eylem Planı'nı hazırlamıştır. Sürdürülebilirlik Koordinatörlüğü tarafından ilk taslağı hazırlanan ve “Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji, Ulaşım, Atık Yönetimi, Su Verimliliği, Ekosistemler ve Biyoçeşitlilik, Binalar ve Altyapı, Eğitim ve Araştırma” temaları altında planlanan faaliyetleri ana hatlarıyla ortaya koyan İklim Eylem Planı, 21 Ağustos 2024 Çarşamba tarihinde gerçekleştirilen toplantıyla Sürdürülebilirlik Komisyonu ile paylaşılmış ve ilk görüşler toplanmıştır. Daha çoğulcu bir yaklaşımla, tüm iç ve dış paydaşların görüşlerini alarak plana son şeklini vermek için “İklim Eylem Planı Çalıştayı” düzenlenmiştir (Şekil 1). 13 Eylül 2024 tarihinde ÇOMÜ Dardanos Yerleşkesinde gerçekleştirilen çalıştaya katılarak, İklim Eylem Planı'nın hazırlık sürecine katkı sunan tüm iç ve dış paydaşlarımıza teşekkür ederiz. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İklim Eylem Planı 24.10.2024 tarihli senato kararı ile yürürlüğe girmiştir.

ŞEKİL 1. 13 Eylül 2024 tarihinde gerçekleştirilen İklim Eylem Planı Çalıştayı

2. KAPSAM VE AMAÇLAR

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ), 1992 yılında kurulmuş olup, yaklaşık 48.000 öğrenci, 2.000 nitelikli akademik personel ve 2.300 idari personeli bünyesinde barındırmaktadır. ÇOMÜ, 21 fakülte, iki yüksekokul, 13 meslek yüksekokulu, 45 araştırma merkezi, bir lisansüstü eğitim enstitüsü ve bir üniversite hastanesinden oluşmakta ve 19 kampüste faaliyet göstermektedir. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin ana ve en büyük kampüsü, Çanakkale merkez ilçede yer alan Terzioğlu Kampüsü (Şekil 2) olup, yaklaşık 3 hektarlık bir alanı kapsamaktadır. Bu kampüs, Üniversite Hastanesi ile birlikte 13 fakülte, 3 meslek yüksekokulu, çok sayıda araştırma merkezi, kreş, laboratuvarlar, ana kütüphane, sosyal tesisler ve rektörlük binasını içermektedir. Ayrıca Çanakkale merkez ilçede ÇOMÜ'ye ait sekiz ayrı kampüs bulunmaktadır. Çanakkale'nin diğer ilçelerinde bulunan kampüsler arasında Biga ilçesindeki Ramazan Aydın Kampüsü en büyük kampüslerden biridir. Ayvacık, Bayramiç, Çan, Ezine, Gelibolu, Gökçeada, Lapseki ve Yenice ilçelerinde de meslek yüksekokulu kampüsleri bulunmaktadır. İklim eylem planında belirtilen strateji ve eylemler ilk olarak en büyük kampüs olan Terzioğlu Kampüsü'nde uygulanacak, ardından diğer kampüs alanlarına genişletilecektir.

ÇOMÜ İklim Eylem Planı, iklim değişikliğiyle mücadele etmek ve sürdürülebilirliği teşvik etmek amacıyla belirlenen hedefler ve stratejik girişimlerden oluşmaktadır. Bu hedefler ve stratejiler, ÇOMÜ'nün sürdürülebilirlik konusundaki daha geniş taahhütleri ile uyumlu olup, çevresel sorumluluğu üniversite operasyonlarının tüm yönlerine entegre etmek ve öğrenciler, akademisyenler, personel ve tüm paydaşlar arasında bir sürdürülebilirlik kültürü oluşturmak için bir çerçeve işlevi görmektedir.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ TERZİOĞLU YERLEŞKESİ

1 Ana Giriş	13 Otopark	22 Troia Kültür Merkezi
2 2. Giriş	14 Merkez Kütüphane	23 Mühendislik Fakültesi
3 3. Giriş	15 Siyasal Bilgiler Fakültesi	24 Güzel Sanatlar Fakültesi
4 ÇOMÜ Hastanesi	TÖMER	Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
5 ÇOMÜDAM	16 ÇOBİLTUM	İletişim Fakültesi
6 Tıp Fakültesi Dekanlığı	17 Ziraat Fakültesi	25 Spor Bilimleri Fakültesi
7 ÇOMÜ Kreş	18 Fen Fakültesi	26 ARDES Yurdu - Sosyal Tesis
8 18 Mart Hatime Ana Ulu Camii	İnsan ve Toplum Fakültesi	27 Kredi ve Yurtlar Kurumu
9 Hasan Mevsuf Spor Salonu	19 ATM'ler	28 Çanakkale Sosyal Bil. MYO
10 Yamaç Kafe	20 ÖSEM (Öğrenci Sosyal	Çanakkale Teknik Bil. MYO
11 Rektörlük A Blok	Etkinlik Merkezi)	29 Yabancı Diller Yüksekokulu
B Blok (Öğrenci İşleri)	21 Deniz Bilimleri ve	Sağlık Bilimleri Fakültesi
12 Turizm Fakültesi	Teknolojisi Fakültesi	30 Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
	Ç.kale Uyg. Bil. Fakültesi	Sağlık Hizmetleri MYO
		31 Kampüs Lokantası

ŞEKİL 2. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Terzioğlu Yerleşkesi Haritası

İklim eylem planı kapsamında üç ana hedef belirlenmiştir. Bu hedefler, ÇOMÜ bünyesinde karbon ayak izini azaltmak ve sürdürülebilirlik hedeflerine yönelik yapılandırılmış bir yaklaşım

oluşturmayı amaçlamaktadır:

- **Karbon emisyon envanteri oluşturma ve izleme:** ÇOMÜ kampüsleri ve tesislerinde karbon emisyonlarını niceliksel olarak değerlendirmek için kapsamlı değerlendirmeler yapılması gerekmektedir. Üniversitenin çevresel etkisini tam olarak anlamak önemlidir.
- **Temel karbon emisyon azaltma stratejilerini uygulama:** Enerji verimliliğini artırmak, yenilenebilir enerji kaynaklarını teşvik etmek, ulaşım sistemlerini optimize etmek, atık yönetimi uygulamalarını iyileştirmek, su kaynaklarını korumak, ekosistemi ve biyolojik çeşitliliği koruma konularına odaklanarak temel karbon azaltma stratejilerinin uygulanması önceliklidir.
- **ÇOMÜ kampüslerinde karbon nötr hedefi:** Sürdürülebilirlik uygulamalarını hayata geçirerek, yenilenebilir enerji kullanımını artırarak ve kalan emisyonları uygun önlemlerle telafi ederek ÇOMÜ kampüslerinde karbon nötre ulaşmak için çalışılacaktır. Bu hedef, 2024-2030 dönemi ötesine taşınacak uzun vadeli ve nihai bir hedef olarak belirlenmiştir.

Yönetim ve Koordinasyon

İklim Eylem Planı'nın etkin bir şekilde uygulanması, üniversite genelinde politika oluşturma ve Üniversite'nin çevresel ve sürdürülebilirlik eylemlerini güçlendirmek için önemli bir koordinasyon gerektirir. Bu nedenle, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İklim Eylem Planı'nın yönetim yapısı şu şekilde oluşturulmuştur:

1. Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü
2. Danışma Kurulu (Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü Danışma Komisyonu)
3. Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü
4. Uygulayıcılar

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Rektörlüğü, İklim Eylem Planı'nın üniversite genelinde uygulanmasını denetlemekten, görev ve sorumlulukları düzenlemekten sorumludur. Danışma Kurulu (Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü Danışma Komisyonu), İklim Eylem Planı'nda belirtilen hedefler ve faaliyetler hakkında önerilerde bulunan akademik, teknik ve idari üyelerden oluşmaktadır. Sürdürülebilirlik Ofisi, İklim Eylem Planı'nın sürekli izlenmesinden ve plan hedeflerinin durumuyla ilgili raporlamalardan sorumludur. Uygulayıcılar arasında Fakülte Dekanları, Enstitü Müdürleri, Okul Müdürleri, Koordinatörlükler, Araştırma Merkezi Müdürleri, Rektör Yardımcıları, Genel Sekreterlik ve Bölüm Başkanları bulunmaktadır.

Yönetim ve koordinasyon süreçlerinin etkin bir şekilde işletilebilmesi için iklim eylem planının içeriğinde yer alan her bir tema kapsamında yürütülmesi öngörülen aşamalar aşağıdaki gibi belirlenmiştir:

- Veri derleme sisteminin oluşturulması ve bu sisteme uygun verilerin toplanması: Enerji, Su, Atık Yönetimi temaları başta olmak üzere, ÇOMÜ kampüslerinde karbon emisyonu azaltma, su ve enerji verimliliği sağlama, sıfır atık hedefine ulaşma noktasında önerilen tüm eylemlerin sonuçlarını gösteren sayısal verilerin toplanacağı bir veri sistem oluşturulmalı ve ilgili birimlerin bu sistemi etkin kullanımı sağlanmalıdır.
- İklim Eylem Planı'nda önerilen hedeflerin yıllık olarak değerlendirilerek, analiz ve sonuçların raporlaştırılması: Oluşturulacak veri yönetim sistemi ile yıllık değerlendirmeler yapılarak hem eylemlerin başarı oranı hem de geliştirilmesi gereken alanlarla ilgili somut bulgulara ulaşılabilecektir. Bu sonuçlar ilgili yöneticiler ve birimlere iletilecektir.
- Her bir tema altında uygulayıcı olarak yer alan birimlere eylemlerin gerçekleştirilmesi sürecinde rehberlik sağlanması: Sürdürülebilirlik, Yeşil Dönüşüm, Dijital Dönüşüm ve Sosyal Sorumluluk koordinatörlükleri ile Araştırma Dekanlığının eylemlerin gerçekleştirilmesinde birimlere rehberlik vermesi ve çalışmaların iyileştirilmesi yönünde yönlendirme ve izleme yapması önemlidir.
- Finansal Analiz: Uygulayıcı birimler, iklim eylem planında belirlenen ve birimlerinde gerçekleştirilmesini hedefledikleri eylemler için gerekli bütçe hesaplamaları yapmalıdır. Eylemlerin daha etkin ve hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi için ulusal ve uluslararası fonların araştırılması, yerelde kamu, Sivil Toplum Kuruluşları (STK) ve sanayi iş birliklerine gidilmesi önem taşımaktadır.
- Teknik Çalışma Grubu: İklim Eylem Planı çerçevesinde belirlenen eylemlerin birçoğunun uygulanması Yapı ve Teknik İşleri Daire Başkanlığı'nın çalışma alanına girmektedir. Bu nedenle, özellikle bu daire başkanlığı bünyesinde, bu uygulama alanları kapsamında, mühendis ve teknisyenlerden oluşan bir çalışma grubunun oluşturulması yararlı olacaktır.

3. STRATEJİLER, HEDEFLER VE EYLEMLER

Karbon emisyonlarını azaltmak için yedi ana tema altında çeşitli stratejiler benimsenmiş ve bunları uygulamak için eylemler belirlenmiştir. ÇOMÜ bu stratejileri kapsamlı bir iklim eylem planına dahil ederek, karbon ayak izini azaltmayı ve bir sonraki nesil sürdürülebilirlik liderlerine ilham vermeyi amaçlamaktadır.

Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü, ÇOMÜ kampüslerinde karbon emisyon seviyeleri, atık ve su tüketimi gibi parametreler hakkında veri toplamaya başlamıştır. Terzioğlu ve diğer kampüslerde doğru ve tutarlı veri toplamak için iş birlikleri kurmak ve bir veri yönetim sistemi oluşturmak ana hedef olarak belirlenmiştir. Bu bağlamda, Üniversite'nin karbon emisyon envanteri henüz tamamlanmadığı için mevcut durumu tam anlamıyla anlamak adına bir çalışma yapılacaktır. Kapsam 1, Kapsam 2 ve Kapsam 3 dahil olmak üzere kampüs operasyonlarından kaynaklanan toplam karbon emisyonlarının hesaplanması ve izlenmesi ve karbon azaltma stratejilerinin etkinliğinin takip edilmesi önceliklidir.

A. ENERJİ VERİMLİLİĞİ VE YENİLENEBİLİR ENERJİ

Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji girişimlerini Üniversite'nin iklim eylem planına dahil etmek için alınabilecek temel stratejiler ve girişimler aşağıdaki gibidir:

1. Enerji Denetimleri ve Verimlilik Ölçümleri
2. Enerji Verimliliği Önlemlerinin Uygulanması
3. Bina Standartları ve Güçlendirmeler
4. Yenilenebilir Enerji Entegrasyonu
5. Akıllı enerji Yönetimi
6. İzleme ve raporlama

Üniversitemizin faydalanıcılarından biri olduğu, AB ve Türkiye tarafından finanse edilen, Güney Marmara Kalkınma Ajansı tarafından yürütülen Re-You projesi ile yenilenebilir enerji kaynakları konusunda büyük potansiyele sahip olan Güney Marmara Bölgesi'nin bu alanda dünyanın önde gelen eğitim ve kariyer merkezlerinden biri haline getirilmesi hedeflenmektedir (<https://reyouproject.org/>). Ayrıca Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Dünya Bankası

tarafından desteklenen Kamu ve Belediye Yenilenebilir Enerji Projesi (KAYEP) kapsamında Terzioğlu Yerleşkesinde yıllık 94400 MWh elektrik enerjisi üretecek Güneş Enerjisi Santrali Projesi için başvuru yapılmıştır (<https://www.comu.edu.tr/haber-21946.html>). Projenin kabul edilmesinin ardından bir güneş enerjisi santralının kurulması planlanmaktadır. Bu kapsamda yenilenebilir kaynaklardan üretilen enerjinin toplam enerji tüketimine katkısı değerlendirilecektir. Üniversitemiz yenilenebilir enerji sistemlerinin kampüslerimizde yaygınlaştırılması için çalışmalarına devam edecektir. Tablo 1, kampüslerimizde enerji verimliliği ve yenilenebilir enerjiye yönelik uygulama kılavuzlarını özetlemektedir.

Tablo 1. Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji için uygulama kılavuzları

Stratejiler	Hedef - Eylem	Uygulayıcı	İzleme ve Performans Göstergeleri
Enerji Etütleri ve Verimlilik Ölçümleri	Kampüs enerji tüketiminin değerlendirilmesi için kampüs binaları, laboratuvarları ve tesislerinden veri toplanması ve tesis binaları ve tesislerinde enerji verimliliğini arttırmaya yönelik fırsatları belirlemek için kapsamlı enerji etütleri yapılması Cihazların elektrik kullanımının takip edilmesi ve yeni alımlarda elektrik tasarruflu cihazların tercih edilmesinin sağlanması	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı Enerji Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezi Dijital Dönüşüm Ofisi Tüm Birimler	Kampüslerdeki enerji tüketen cihazlar ve enerji kullanımına ilişkin bir veri tabanı oluşturulması.
Enerji Verimliliği Önlemlerinin Uygulanması	Enerji tasarruflu aydınlatma, HVAC (Isıtma, Havalandırma ve İklimlendirme) sistemleri, yalıtım ve pencerelerin uygulanması Isıtma ve Soğutma sistemlerinin düzenli bakımlarının yapılması Kalorifer peteklerinin önünün açık olması	Tüm Birimler	Yıllık olarak gerçekleştirilen enerji denetimlerinin sayısı. Enerji tüketiminde başlangıç seviyesine kıyasla azalma yüzdesi. Enerji verimliliği projeleri nedeniyle maliyetlerdeki düşüşün izlenmesi.

	<p>Elektronik cihazların kullanılmadıklarında kapalı tutulması</p> <p>Reap batarya (depolama alanı) kullanımının yaygınlaştırılması</p>		
Bina Standartları ve Güçlendirmeler	<p>Yeni inşaat ve büyük tadilatlar için yeşil bina standartlarının (örneğin LEED (Enerji ve Çevre Tasarımında Liderlik) sertifikası) takip edilmesi.</p> <p>Genel bina performansını artırmak ve karbon emisyonlarını azaltmak için mevcut binaların enerji tasarruflu teknolojiler (LED ampüller gibi) ve sürdürülebilir malzemelerle güçlendirilmesi</p> <p>Bina içerinin beyaza boyanması, güneşe göre uygun perde seçimlerinin yapılması,</p> <p>Sensörlü sistemlere geçiş ve izleme sistemlerinin yapılması</p> <p>Satın alma süreçlerinde karbon ayak izini azaltmaya yönelik yaklaşımların geliştirilmesi ve yerel tedarik zincirlerinin ve hizmet sağlayıcı ağının oluşturulması</p> <p>İNŞAAT VE ONARIMLARDA YEREL VE SÜRDÜRÜLEBİLİR İNŞAAT MALZEMELERİN TERCİH EDİLMESİ.</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>Tüm Birimler</p>	<p>Yeni enerji standartlarını karşılamak üzere güçlendirilen toplam bina sayısı.</p> <p>Enerji verimliliği iyileştirmelerini değerlendirmek için bina alanının metrekaresi başına enerji tüketiminin hesaplanması</p> <p>Verimlilik önlemleri (örn. LED aydınlatma, HVAC iyileştirmeleri) sayesinde elde edilen toplam enerji tasarrufunun izlenmesi.</p> <p>Verimlilik iyileştirmeleri nedeniyle azalan enerji tüketiminden kaynaklanan finansal tasarrufların hesaplanması.</p>

<p>Yenilenebilir Enerji Entegrasyonu</p>	<p>Yenilenebilir enerji sistemlerine geçişin yapılması için eylemler:</p> <p>Yenilenebilir enerji proje uygulamalarının inşası ve kampüs faaliyetlerine entegrasyonu.</p> <p>Araştırma programları oluşturmak ve yenilenebilir enerji, enerji verimliliği, enerji depolama çözümleri, akıllı sistemler vb. ile ilgili tez ve projeleri desteklenmesi</p> <p>Hidrojen enerjisi ile ilgili çalışmaların yapılması</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>Enerji Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezi</p> <p>Tüm Birimler</p> <p>Lisansüstü Eğitim Enstitüsü</p> <p>Araştırma Dekanlığı</p> <p>Bilimsel Araştırma Projeleri</p>	<p>Kampüsteki yenilenebilir enerji sistemlerinin toplam kurulu kapasitesinin izlenmesi.</p> <p>Yenilenebilir kaynaklardan üretilen toplam enerji miktarının izlenmesi.</p> <p>Kampüs enerji tüketiminin ne kadarının yenilenebilir enerji kaynaklarından sağlandığının hesaplanması ve bu oranın yıllık olarak izlenmesi.</p> <p>Yenilenebilir enerji projeleri nedeniyle maliyetlerdeki düşüşün izlenmesi</p> <p>Sürdürülebilir enerji ile ilgili yayın, proje, tez ve patent sayılarının takip edilmesi.</p>
<p>Akıllı Enerji Yönetimi</p>	<p>Enerji kullanımını izlemek ve optimize etmek için akıllı enerji yönetim sistemlerinin uygulanması.</p> <p>Dijitalleşmenin uygun alanlarda hızlandırılması, Rutin toplantıların mümkün olduğunca çevrimiçi yapılması</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>Dijital Dönüşüm Ofisi</p>	<p>Sistem verilerinin izlenmesi</p>
<p>İzleme ve Raporlama</p>	<p>Enerji verimliliği ve yenilenebilir enerji hedeflerine ilişkin ilerlemeyi izlemek için sistem kurulması</p>	<p>Dijital Dönüşüm Ofisi</p> <p>Enerji Kaynakları Uygulama ve Araştırma Merkezi</p>	<p>Yıllık sürdürülebilirlik raporu yayınlanacak ve enerji tüketimi, yenilenebilir enerji adaptasyonundaki ilerleme ve karbon ayak izinin azaltılması gibi verilerin takip edilmesi.</p>

B. ULAŞIM

Ulaşım için alınabilecek temel stratejiler ve girişimler aşağıdaki listelenmiştir. Tablo 2, ulaşım kapsamındaki bu stratejiler için uygulama kılavuzlarını özetlemektedir.

1. Aktif Ulaşımın Teşvik Edilmesi
2. Toplu Taşıma Erişiminin İyileştirilmesi
3. Elektrikli Araçlara (EV) Geçiş
4. Araç Paylaşım Programları
5. Sıfır Emisyon Bölgeleri
6. Kampüs içinde araç parkının önlenmesi
7. Akıllı Mobilitenin Uygulanması

Tablo 2. Ulaşım için uygulama kılavuzları

Stratejiler	Hedef - Eylem	Uygulayıcı	İzleme ve Performans Göstergeleri
Aktif Ulaşımın Teşvik Edilmesi	<p>Yürüme ve bisiklete binmeyi teşvik etmek için güvenli ve kullanışlı bisiklet yolları ve yaya dostu yollar sağlanması.</p> <p>Bu ulaşım türlerini teşvik etmek için bisiklet paylaşım programları gibi teşvikler sunulması</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>Dijital Dönüşüm Ofisi</p> <p>Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü</p>	<p>Uygulanan yeni bisiklet yolu, bisiklet parkı/ yaya dostu yol vb. sayısı.</p> <p>Bisiklete binen veya yürüyen kampüs topluluğunun yüzdesinin ölçülmesi</p> <p>Bisiklet altyapısının yeterliliğini değerlendirmek için kampüsteki veya kampüs girişindeki bisiklet parkı doluluk oranının takip edilmesi</p>
Toplu Taşıma Erişiminin İyileştirilmesi	<p>Kampüs yerleşimleri ile yakınlardaki toplu taşıma merkezleri arasında servis hizmeti sağlanması, toplu taşımanın erişilebilirliğini artırılması</p> <p>Akademik ve idari personelin en sık ziyaret ettiği iki kampüs olan Anafartalar ve Terzioğlu güzergâhı</p>	<p>İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı</p> <p>Yerel yönetimler</p> <p>Yeşil Dönüşüm</p>	<p>Eklenen veya iyileştirilen otobüs durağı sayısı ve erişilebilirlik özellikleri.</p> <p>Toplu taşıma hizmet sıklığı ve güvenilirliğinde iyileşme.</p>

	<p>üzerinde hızlı bir toplu taşıma modeli geliştirilmesi için yerel yönetimlerle iş birliği yapılması</p> <p>Tüm kampüslerde toplu taşıma hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik çalışma yapılması</p>	Koordinatörlüğü	<p>Kampüse gidip gelmek için toplu taşıma araçlarını kullanan öğrenci, öğretim üyesi ve personel oranının izlenmesi.</p> <p>Engelli veya diğer hareketlilik zorlukları olan bireyler için tüm ulaşım seçeneklerinin erişilebilirliğinin düzenli olarak değerlendirilmesi.</p> <p>Güzergahları ve sıklığı optimize etmek için kampüs servislerinin ortalama doluluk oranının takip edilmesi.</p> <p>Kampüs servislerinin dakikliğini takip edilmesi</p>
Elektrikli Araçlara (EV'ler) Geçiş	<p>Öğrenciler, öğretim üyeleri ve personel arasında elektrikli araç kullanımını desteklemek için kampüs genelinde elektrikli araç şarj istasyonlarının kurulması, sürdürülebilir ulaşım seçeneklerinin teşvik edilmesi</p> <p>Üniversite filusunda elektrikli araçlara geçişin sağlanması</p>	<p>İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı</p> <p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p>	<p>Kampüste kurulan elektrikli araç şarj istasyonu sayısı.</p> <p>Üniversiteye giriş yapan veya elektrikli şarj istasyonlarından yararlanan elektrikli araç sayısının takibi.</p> <p>Üniversite filosundaki elektrikli araç sayısı ve oranının izlenmesi.</p>
Sıfır Emisyon Bölgeleri	Kilit alanlardaki araç trafiğini azaltmak için kampüste düşük emisyonlu veya araçsız bölgeler oluşturulması.	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı</p>	Çeşitli bölgelerde günlük araç trafiğinin izlenmesi.
Araç Paylaşım Programları	Kampüsteki tek kişi kullanılan araç sayısını azaltmak için araç paylaşımı için çevrimiçi platformların veya mobil uygulamaların geliştirilmesi.	Dijital Dönüşüm Ofisi	<p>Yolculuk paylaşım programlarına kayıtlı katılımcı sayısı</p> <p>Yolculuk paylaşım</p>

	Bu araç paylaşım programlarının özellikle merkez kampüs ve ilçe kampüsleri arasında gerçekleştirilmesi daha uygun görünmektedir.		programlarını kullanan kullanıcı sayısı
Kampüslerde araç parkının önlenmesi	Gereksiz araç yolculuklarını caydırmak için otopark fiyatlandırmasının uygulanması.	İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı	Kampüs içinde park eden araç sayısı Park talebini ve park yönetimi stratejilerinin etkinliğini değerlendirmek için ortalama bir günde dolu park alanlarının yüzdesinin takip edilmesi Taşınma süresini azaltmak amacıyla kampüslerdeki trafik ile ilgili olayların sayısını takip edilmesi
Akıllı Mobilitenin Uygulanması	Toplu taşıma, servis programları, bisiklet kullanılabilirliği ve park yeri hakkında gerçek zamanlı bilgi sağlamak için kampüs mobilite uygulamalarının geliştirilmesi	Dijital Dönüşüm Ofisi	Uygulama kullanıcılarının sayısı

C. ATIK YÖNETİMİ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin ana kampüsü olan Terzioğlu Kampüsü ve ilçelerdeki en büyük kampüslerden biri olan Biga Ramazan Aydın Kampüsü Temel Seviye Sıfır Atık Belgesi almıştır (<https://sifiratik.comu.edu.tr/>). Üniversitemiz tüm kampüslerinde sıfır atık sistemini daha etkin olarak işletmek üzere çalışmalar yürütmektedir. Sıfır Atık kapsamında eğitimlerin tüm personel ve öğrencilere düzenli olarak her yıl yapılması sağlanacaktır. Sıfır Atık Komisyonu (<https://sifiratik.comu.edu.tr/>), mevzuat kapsamında atık yönetimi çalışmalarını koordine etmektedir (<https://mevzuat.comu.edu.tr/detay.php?sayino=21/03-1109>). Tehlikeli atıklar ile ilgili toplama ve bertaraf ile ilgili prosedürler İdari ve Mali İşler Daire Başkanlığı tarafından yürütülmektedir. Tablo 3, atık yönetimine ilişkin uygulama kılavuzlarını özetlemektedir. Atık yönetimi için alınabilecek temel stratejiler ve girişimler aşağıdaki gibidir:

1. Atık Ölçümleri ve Değerlendirmeleri

2. Kaynak Azaltma ve Minimizasyon
3. Kapsamlı Geri Dönüşüm Programları
4. Yeniden Kullanım ve Bağış Programları
5. Tehlikeli Atık Programları

Tablo 3. Atık Yönetimi için uygulama kılavuzları

Stratejiler	Hedef - Eylem	Uygulayıcı	İzleme ve Performans Göstergeleri
Atık Ölçümleri ve Değerlendirmeleri	<p>Atık azaltma stratejilerinin ve iyileştirmeye açık alanlarının belirlenmesi için kampüste üretilen atıkların bileşiminin ve hacmi ile ilgili karakterizasyon çalışmalarının yapılması.</p> <p>Tüm kampüs etkinliklerinin “sıfır atık” prensibi ile gerçekleşmesini sağlamak için kılavuzlar geliştirilmesi</p>	<p>Sıfır Atık Komisyonu</p> <p>Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü</p>	<p>Yıllık olarak gerçekleştirilen atık ölçümlerinin ve denetimlerinin sayısı.</p> <p>Farklı atık türlerinin (geri dönüştürülebilir maddeler, organikler, vb.) yüzde dağılımı.</p> <p>Kişi başına veya alan ya da bölge başına üretilen atık miktarı.</p>
Kaynak Azaltma ve Minimizasyon	<p>Atık üretimini kaynağında en aza indirmek için stratejilerin belirlenmesi ve uygulamaların hayata geçirilmesi.</p> <p>Örn: Tek kullanımlık ürünler (örneğin, yeniden kullanılabilir su şişeleri, kahve fincanları) yerine yeniden kullanılabilir alternatiflerin teşvik edilmesi ve sürdürülebilir satın alma uygulamaları desteklenmesi.</p> <p>Sınıflarda, ofislerde, etkinliklerde kâğıt yerine dijital alternatiflerin teşvik edilmesi.</p> <p>Üniversite kampüslerinde faaliyet gösteren ticari işletmelerde enerji / kaynak verimliliğini benimseyen, sıfır atık ve depozito sistemlerini</p>	<p>Tüm Birimler/ Personel/ Öğrenciler/</p> <p>Kampüsteki Ticari İşletmeler</p>	<p>Toplam atık üretiminde başlangıç seviyesine kıyasla yüzde azalma.</p> <p>Tavsiye edilen atık azaltma önlemlerinin uygulanma yüzdesi.</p> <p>Üretilen atıkların kampüs faaliyetlerine oranı (ör. öğrenci başına atık, aktivite başına atık).</p> <p>Üniversite tarafından satın alınan ve geri dönüştürülmüş içerik içeren malzemelerin yüzdesinin izlenmesi</p>

	<p>uygulayan işletmelerin öncelikli olarak tercih edilmesini sağlayacak kriterler eklenmesi.</p> <p>Tek kullanımlık malzemelerin kullanımının azaltılmasına yönlendirilmesi</p> <p>Satın alınan ürünlerin ve hizmetlerin karbon ayak izini hesaplayan ve bu bilgilere göre düşük karbon ayak izine sahip tedarikçileri tercih eden bir sistem kurulması.</p>		
Kapsamlı Geri Dönüşüm Programları	<p>Kampüs binalarında kağıt, plastik, metal, cam ve diğer geri dönüştürülebilir malzemeler için güçlü geri dönüşüm programlarının oluşturulması.</p> <p>Katılımı artırmak için açık tabelalar, uygun geri dönüşüm kutuları ve eğitici sosyal yardımlar sağlamak.</p> <p>Geri dönüşüm toplama istasyonlarının sayısının artırılması</p> <p>Depozito sistemine geçişin yapılması</p> <p>Elektronik ekipmanların geri dönüşümü için sertifikalı e-atık geri dönüşümcüler ile bağlantı kurulması.</p> <p>Kâğıt atıklar ile geri dönüşüm ve satış eldesi yapılması</p> <p>* Not: Çanakkale Belediyesi Entegre Katı Atık Yönetim Tesisi'nde organik atıklardan kompost ve biyogaz üretildiği için üniversitede organik atıkların ayrı toplanmasına veya ek kompostlama çalışmasına gerek yoktur.</p> <p>Bununla beraber kantin ve yemekhanelerde organik içerikli atıklar toplanıp uygun yerlerde sokak</p>	Sıfır Atık Komisyonu Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü	<p>Geri dönüşüm yoluyla toprak dolgusundan uzaklaştırılan toplam atık yüzdesi.</p> <p>Geri dönüştürülen malzemelerin miktarı ve türleri (kağıt, plastik, metaller, vb.).</p> <p>Kampüs genelinde geri dönüşüm kutularının sayısı ve dağılımı.</p> <p>Geri dönüşüm veya yeniden kullanım için toplanan elektronik atık yüzdesi.</p> <p>Atık geri dönüşümü sayesinde finansal tasarrufları takip edilmesi.</p> <p>Depozito sistemindeki atık miktarının ve finansal kazancın izlenmesi.</p>

	hayvanları ve kuşlara sunulabilir		
Yeniden Kullanım ve Bağış Programları	Öğrencilerin ve personelin giysi, kitap ve elektronik gibi yeniden kullanılabilir eşyaları bağışlayabileceği veya takas edebileceği bağış merkezleri veya takas etkinlikleri oluşturmak.	Sosyal Sorumluluk Projeleri Ofisi Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü	Yeniden kullanılan veya bağışlanan öğelerin miktarı ve türlerinin (mobilya, elektronik, giysi vb.) izlenmesi. Yeniden kullanım ve bağış etkinliklerine veya programlarına katılım sayıları/oranları. Yeniden kullanım ve bağış hizmetlerinden kaynaklanan mali tasarrufların takibi.
Tehlikeli Atık Programları	Tehlikeli atıklar konusunda farkındalığın artırılarak daha etkili toplanmasını ve yönetmeliklere uygun olarak bertaraf edilmesinin sağlanması.	İdari ve Mali İşler Departmanı İş Sağlığı ve Güvenliği Departmanı	Toplanan tehlikeli atık miktarının/türünün takibi.

D. SU VERİMLİLİĞİ

Diğer temalarda olduğu gibi su kullanımına ilişkin de veri eksikliği bulunmaktadır. Veri toplamadaki bu eksikliklerin giderilmesi bir önceliktir. Su verimliliği kapsamındaki temel stratejiler ve girişimler aşağıdaki listelenmiş ve kampüslerimizdeki su verimliliği için uygulama kılavuzlarını özetlenmiştir (Tablo 4).

1. Verimli Sulama Sistemleri
2. Su Tasarruflu Armatürler
3. Kaçak Tespiti ve Onarımı
4. Su Ölçümü ve İzleme
5. İçme Suyu Üniteleri
6. Yağmursuyu Yönetimi

7. Arıtılmış Atık Suyun Yeniden Kullanımı
8. Gri Su Sistemlerinin Kurulması
9. Raporlama ve Şeffaflık
10. İklim Adaptasyonu ve Dayanıklılık

Tablo 4. Su verimliliği için uygulama kılavuzları

Stratejiler	Hedef – Eylem	Uygulayıcı	İzleme ve Performans Göstergeleri
Verimli Sulama Sistemleri	Kampüs peyzajları ve bahçeleri için sulama programlarını optimize etmek ve su tüketimini azaltmak için hava durumu verilerini ve toprak nem sensörlerini kullanan akıllı sulama sistemlerinin uygulanması.	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Sulama için su kullanımında başlangıç seviyesine kıyasla yüzde azalma.
Su Tasarruflu Armatürler	Su tüketimini en aza indirmek için kampüs binalarına düşük akışlı musluk ve tuvaletler gibi su tasarruflu armatürlerin takılması.	Tüm Birimler Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Kurulan su tasarruflu armatür sayısı. Armatür iyileştirmeleri sayesinde yıllık tasarruf edilen su miktarı.
Kaçak Tespiti ve Onarımı	Su kaybını önlemek ve israfı en aza indirmek için kampüs tesisat sistemlerinin düzenli olarak sızıntılara karşı denetlenmesi.	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Belirlenen sızıntıların belirli bir zaman dilimi içinde onarım yüzdesi. Sızıntı tespiti ve onarım çalışmalarıyla tasarruf edilen su hacmi.
Su Ölçümü ve İzleme	Kampüs binaları ve tesisleri genelinde kullanımı izlemek için su sayaçlarının takılması. Daha fazla koruma ve verimlilik iyileştirmeleri için fırsatları belirlemek üzere su tüketim	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Tüketimi izlemek için kampüs genelinde kurulan su sayaçlarının sayısı. Su tüketimi verilerinin düzenli olarak raporlanması.

	verilerinin analiz edilmesi.		Su ayak izinin takibi
İçme Suyu Üniteleri	Plastik su şişesi israfını azaltmak ve sağlıklı suya eşit erişimi sağlamak için su sebilleri/çeşmeler aracılığıyla ücretsiz/cüzi ücretli ve temiz içme suyu sağlanması.	Tüm Birimler Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Kampüs genelinde içme suyu ünitelerinin (çeşmeler, yeniden doldurma istasyonları, vb.) sayısı ve dağılımı. Talebi değerlendirmek için birim başına kullanım veya yeniden doldurma sıklığı. İçme suyu kalitesinin düzenli olarak test edilmesi.
Yağmur Suyu Yönetimi	Kampüsteki yağmur suyunu yönetmek ve yüzey akışını azaltmak için, yeni yapılacak binalarda, yönetmeliğe uygun yağmur suyu hasadı yöntemlerinin uygulanması, ayrıca yeşil çatılar, yağmur bahçeleri, geçirgen kaldırımlar vb. yağmur suyu toplama sistemlerine geçiş Yeniden kullanım seçeneklerini mevcut ve planlanan su sistemlerine entegre edilmesi. Yağmursuyu sistemlerine tortu akışını azaltmak için doğal bitki örtüsü dikmek gibi erozyon kontrol önlemlerinin uygulanması.	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Yağmur suyu yönetiminde kullanılan altyapı sistemlerinin sayısının takip edilmesi
Arıtılmış atık suyun yeniden kullanımı	Yerinde arıtma tesisinden çıkan arıtılmış atık suyun kampüsünde yeniden kullanılması çalışması merkez kampüsleri için belediye atık su arıtma tesislerine bağlandığından, bu kapsamdaki eylemlerin Biga ve diğer ilçe kampüslerinde uygulanması	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Yeniden kullanılan atık suyun hacmi
Gri su sistemlerinin kurulması	Yeni planlanan binalarda lavabo, duş ve çamaşır makinelerinden gelen suyun tuvalet sifonlarında	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Geri dönüştürülen atık suyun hacmi

	vb. yeniden kullanılması için gri su sistemlerinin kurulması.		
Raporlama ve Şeffaflık	<p>Su kullanım verilerinin, koruma çabalarının ve hedeflere yönelik ilerlemenin sürdürülebilirlik raporunda yayımlanması.</p> <p>Gerçek zamanlı su kullanımı gösterge tablosunun kurulması.</p> <p>Kampüsün su yönetimi uygulamaları hakkında geri bildirimde bulunması ve sistemlerde iyileştirmeler önermesi için kanallar oluşturulması.</p>	<p>Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü</p> <p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p>	<p>Toplam su kullanımı, kişi başına su kullanımı, su kullanımındaki azalma, iyileştirmelerden elde edilen su tasarrufu, yağmur suyu toplama kapasitesi, yeşil altyapı sayesinde yağmur suyu akışının azaltılması, gri su kullanımı, geri dönüştürülmüş su kullanımı, sulama suyu kullanımı, yerli/kuraklığa dayanıklı bitkilerin yüzdesi, maliyet tasarrufu vb. verilerin izlenmesi ve tüm verilerin Sürdürülebilirlik Raporunda raporlanması</p> <p>Su kullanım denetimleri</p> <p>Maliyet fayda analizleri</p>
İklim adaptasyonu ve dayanıklılık	<p>Su kıtlığı veya doğal afetler sırasında operasyonların devamlılığını sağlamak için bir acil durum su yönetimi planı geliştirilmesi.</p> <p>Acil durumlarda alternatif su kaynaklarının planlanması.</p> <p>Su altyapısının sel gibi iklim değişikliği etkilerine karşı dayanıklı olmasının sağlanması.</p> <p>Planlanan binalar için iklime dayanıklı altyapının sağlanması.</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>İlgili Bölümler / Ana Bilim Dalları</p>	<p>Su yönetimi için altyapıya harcanan bütçe</p> <p>Acil durum planı</p> <p>Risk analizi</p> <p>Raporlar</p> <p>Acil durumlarda kampüsler ve binalar için kontrol listeleri</p>

E. EKOSİSTEMLER VE BİYOLOJİK ÇEŞİTLİLİK

Kampüs alanlarındaki ekosistemlerin ve biyolojik çeşitliliğin araştırılması ve korunması ile birlikte sürdürülebilir kampüs peyzajı için belirlenen temel stratejiler aşağıda listelenmiş ve uygulama kılavuzları Tablo 5'te özetlenmiştir.

1. Yerli ve Kuraklığa Dayanıklı Peyzaj
2. Yeşil Alan Planlama ve Koruma
3. Kirlilik Önleme

Tablo 5. Ekosistem ve biyolojik çeşitlilik için uygulama kılavuzları

Stratejiler	Hedef - Eylem	Uygulayıcı	İzleme ve Performans Göstergeleri
Yerli ve Kuraklığa Dayanıklı Peyzaj	Daha az su gerektiren ve yerel iklim koşullarına daha iyi adapte olan yerli bitkiler ve kuraklığa dayanıklı bitki örtüsü ile kampüs peyzajlarının tasarlanması ve sürdürülmesi. Çim yerine uygun olan alanlarda sedum kullanılması Dikey bahçe ya da topraksız tarım uygulamalarının gerçekleştirilmesi	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Yerli ve kuraklığa dayanıklı bitkilerle peyzajı yapılan kampüs alanı yüzdesi. Peyzaj için su kullanımında başlangıç seviyesine kıyasla azalma.
Yeşil Alan Planlaması ve Koruma	Kampüslerdeki vejetasyon yapısının ve biyolojik çeşitliliğin (flora/fauna) ortaya konması, türlerin korunması için yeşil alanlara bilgilendirici tabelaların yerleştirilmesi Kampüslerin yeşil drenaj kapasitesinin belirlenmesi Doğal alanları korumak ve biyoçeşitliliği artırmak için kampüs geliştirme ve peyzaj projelerine yeşil	Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı Biyoloji Bölümü Peyzaj Mimarlığı Bölümü Şehir ve Bölge Planlama Bölümü	Kampüsteki yeşil alan ve parkların toplam alanındaki artış. Erişilebilir yeşil alan sayısı.

	alan planlamasının dahil edilmesi. Avrupa Peyzaj Sözleşmesi'ne uyumlu yapıların oluşturulması	Ziraat Fakültesi	
Kirlilik Önleme	Ekosistemlere zarar verebilecek kimyasal akış, atık deşarjı ve hava kirliliğini en aza indirmek için kirlilik önleme tedbirlerinin uygulanması. Su kalitesini ve biyoçeşitliliği korumak için çevre dostu peyzaj uygulamalarının kullanılması ve pestisit ve gübre kullanımının azaltılması. Biyolojik mücadeleye geçilmesi.	Tüm Birimler Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı	Temel kirlilik kaynaklarının (hava, su, toprak) belirlenmesi ve azaltılması. Kampüs faaliyetlerinden yayılan veya deşarj edilen kirleticilerde yüzde azalma.

F. BİNALAR VE ALTYAPI

Bina tasarımı, yenileme ve altyapı süreçlerine ilişkin sürdürülebilirlik ve karbon emisyonu azaltıcı uygulamaların bir kısmı “Enerji Verimli Tasarım, Su Verimliliği, Atık Yönetimi, Ekosistemler ve Biyolojik Çeşitlilik” temaları altında değerlendirilmiştir. Binalar ve altyapı için düşünülebilecek diğer temel stratejiler ve uygulama kılavuzları (Tablo 6) aşağıdaki gibidir:

1. Yeşil Bina Sertifikasyonu
2. Sürdürülebilir Malzemeler
3. Akıllı Bina Teknolojileri
4. Uyarlamalı Yeniden Kullanım ve Yenileme

Tablo 6. Binalar ve altyapı için uygulama kılavuzları

Stratejiler	Hedef - Eylem	Uygulayıcı	İzleme ve Performans Göstergeleri
-------------	---------------	------------	-----------------------------------

Yeşil Sertifikasyonu	Bina	<p>Yeni binaların LEED (Enerji ve Çevre Tasarımında Liderlik) gibi yeşil bina standartlarını karşılayacak şekilde tasarlanması.</p> <p>Bu bağlamda, yenilenebilir enerji, doğal aydınlatma, gri su sistemleri ve yağmur suyu hasadı yoluyla su tasarrufu, vb. gibi sürdürülebilir çözümler benimsenmesi.</p> <p>Mevcut ve yeni yapılacak binaların sürdürülebilirliği konusunda Yaşam Döngüsü Değerlendirmesi (Life Cycle Assessment) yapılarak binaların çevresel etkileri değerlendirilmelidir.</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>Mimarlık ve Tasarım Fakültesi</p> <p>Mühendislik Fakültesi</p>	<p>Tanınmış yeşil bina standartları kapsamında sertifikalandırılan binaların sayısı.</p> <p>Elde edilen enerji ve su tasarrufu.</p> <p>İç mekan hava kalitesinin ve bina sakinlerinin konforunun iyileştirilmesi.</p>
Sürdürülebilir Malzemeler		<p>İnşaat malzemeleri için düşük çevresel etkiye sahip sürdürülebilir ve yerel kaynaklı malzemelerin kullanımına öncelik verilmesi.</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>Tüm Birimler</p>	<p>Sürdürülebilir veya geri dönüştürülmüş kaynaklardan elde edilen yapı malzemelerinin kullanım yüzdesi.</p>
Akıllı Teknolojileri	Bina	<p>Aydınlatma, HVAC ve doluluk sensörleri için otomatik kontrollerin yapılmasının sağlanması.</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p> <p>Dijital Dönüşüm Ofisi</p>	<p>Uygulanan akıllı teknolojilerin sayısı ve türü</p> <p>Akıllı bina teknolojileri sayesinde elde edilen enerji/su/kaynak tasarrufu.</p>
Uyarlamalı Kullanım ve Yeniden Yenileme	Yeniden	<p>Eski binaların ömürlerini uzatmak ve karbon emisyonlarını azaltmak için, bu binaların enerji verimli teknolojiler ve sürdürülebilir özelliklerle güçlendirilmesi.</p>	<p>Yapı İşleri ve Teknik Daire Başkanlığı</p>	<p>Uyarlanabilir yeniden kullanım veya renovasyondan geçen bina veya alan sayısı.</p> <p>Uyarlanabilir yeniden kullanım veya renovasyon için harcanan bütçe.</p> <p>Yenileme ve güçlendirme yoluyla elde edilen enerji tasarrufu.</p>

G. EĞİTİM VE ARAŞTIRMA

ÇOMÜ'de ilgili birimler tarafından yıl boyunca sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konularında çeşitli etkinlikler düzenlenmekte ve iş birlikleri kurulmaktadır. Araştırma ve eğitim için alınabilecek temel stratejiler ve girişimler aşağıda listelenmiştir, Tablo 7, ise eğitim ve araştırma için genel olarak uygulama kılavuzlarını özetlemektedir.

1. Müfredat Entegrasyonu
2. Disiplinlerarası Araştırma
3. Deneyimsel Öğrenme Fırsatları
4. Kampüs Sürdürülebilirlik Projeleri
5. Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı Programları
6. İklim Eylem Planlaması ve Politika Savunuculuğu
7. Kamu Katılımı ve Sosyal Yardım
8. Farkındalığın artırılması ve aktif katılımın teşvik edilmesi

Tablo 7. Eğitim ve araştırma için genel uygulama kılavuzları

Stratejiler	Hedef - Eylem	Uygulayıcı	İzleme ve Performans Göstergeleri
Müfredat Entegrasyonu	<p>İklim değişikliği, çevre yönetimi, sürdürülebilirlik ve sürdürülebilirlik uygulamaları konularının mevcut derslere entegre edilmesi ve bu konularda yeni ders açılmasının teşvik edilmesi.</p> <p>(Yenilenebilir Enerji ve Enerji Verimliliği, Su ayak izi hesaplama, su kaynaklarını koruma ve bütünleşik yönetimi, biyolojik çeşitliliği koruma, ekosistem hizmetleri, sıfır atık, atık yönetimi, laboratuvarlarda iş sağlığı ve güvenliği)</p>	Tüm akademik birimler	<p>Sürdürülebilirlik konularını müfredata entegre eden ders sayısı.</p> <p>Sürdürülebilirlik odaklı derslere kayıtlı öğrenci yüzdesi.</p>

<p>Disiplinlerarası Araştırma</p>	<p>İklim değişikliğinin etkileri, sürdürülebilir kalkınma, yenilenebilir enerji teknolojileri, biyoçeşitliliğin korunması, atık yönetimi, atık kaynak geri kazanımı, döngüsel ekonomi, su koruma, iklim dirençli su sistemleri, sürdürülebilir ulaşım sistemleri ve dayanıklılık planlamasını ele alan disiplinler arası araştırma iş birliklerinin teşvik edilmesi.</p> <p>Öğretim üyeleri ve öğrencilerin yerel çevre sorunları ve kampüs ile ilgili araştırmalara teşvik edilmesi.</p>	<p>Tüm akademik birimler</p> <p>Lisansüstü Eğitim Enstitüsü</p> <p>Araştırma Dekanlığı</p> <p>Bilimsel Araştırma Projeleri</p>	<p>Sürdürülebilirliğe ilişkin disiplinler arası araştırma projelerinin sayısı.</p> <p>Sürdürülebilirlikle ilgili disiplinler arası yayın ve diğer araştırma çıktılarının sayısı.</p>
<p>Deneyimsel Öğrenme Fırsatları</p>	<p>Sürdürülebilirlik ve iklim eylemine yönelik saha çalışmaları, atölyeler ve stajlar gibi deneyimsel öğrenme fırsatlarının sağlanması.</p> <p>Özellikle öğretmen ve mühendis adaylarının uygulamalı eğitimlerinde sürdürülebilirlik ve iklim eylemine yönelik çalışmalara teşvik edilmesi</p>	<p>Tüm Akademik Birimler</p>	<p>Sürdürülebilirlik odaklı deneyimsel öğrenme programlarının sayısı (stajlar, saha çalışmaları, projeler, atölyeler vb.).</p> <p>Deneyimsel öğrenme programlarına katılan öğrencilerin yüzdesi.</p> <p>Uygulama eğitimini sürdürülebilirlik ve iklim eylemi alanında yapan öğrenci sayısı</p>
<p>Kampüs Sürdürülebilirlik Projeleri</p>	<p>Kampüste öğrenci liderliğindeki sürdürülebilirlik girişimlerini ve projelerini hibe ve mentorluk yoluyla desteklenmesi.</p> <p>Öğrenci kulüplerini sürdürülebilirlik kampanyaları, atık azaltma projeleri ve topluma erişim faaliyetleri üstlenmeye teşvik edilmesi.</p>	<p>Sürdürülebilirlik Ofisi</p> <p>Sosyal Sorumluluk Projeleri Ofisi</p> <p>Sürdürülebilirlik Kulübü</p> <p>Diğer Öğrenci Kulüpleri</p>	<p>Kampüste uygulanan sürdürülebilirlik faaliyetlerinin sayısı</p> <p>Kampüste uygulanan sürdürülebilirlik ile ilgili faaliyetlere katılanların sayısı</p> <p>Sürdürülebilirlik ile ilgili topluma erişim kapsamında yapılan faaliyetlerinin sayısı</p>

Sürdürülebilirlik Okuryazarlığı Programları	Öğrenciler, öğretim üyeleri ve personel arasında sürdürülebilirlik okuryazarlığını artıran atölye çalışmaları, seminerler ve sertifika programları (iklim, yeşil bina tasarımı, sürdürülebilir tarım ve çevre politikası vb. gibi) sunulması.	Tüm akademik birimler	Sürdürülebilirlik okuryazarlığı programları sayısı. Sürdürülebilirlik okuryazarlığı programlarına katılanların sayısı.
İklim Eylem Planlaması ve Politika Savunuculuğu	Kampüs çapında iklim eylem planlarının ve sürdürülebilirlik politikalarının geliştirilmesi ve uygulanmasına öğrencileri ve öğretim üyelerini dahil etmek. Tüm etkinliklerin ve faaliyetlerin karbon ayak izinin dikkate alınarak planlanması ve uygulanmasının sağlanmasını teşvik etmek	Sürdürülebilirlik Ofisi Sürdürülebilirlik Kulübü Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü Sıfır Atık Komisyonu Ve İlgili Birimler	İklim eylemini desteklemek için kabul edilen kampüs politikalarının sayısı.
Kamu Katılımı ve Sosyal Yardım	İklim değişikliği, sürdürülebilirlik sorunları ve yenilikçi çözümler hakkında farkındalığı artıran halka açık konferanslar, sempozyumlar ve topluluk etkinliklerinin düzenlenmesi. Yerel topluluklar, sanayi ve kamu kurumları ile iş birliği ve bilgi paylaşımı.	Tüm Birimler	Halk katılımı etkinlikleri (çalıştaylar, seminerler, topluluk etkinlikleri) sayısı. Halk katılımı etkinliklerine (çalıştaylar, seminerler, topluluk etkinlikleri) katılanların sayısı. Katılım faaliyetleri hakkında toplum üyelerinden alınan geri bildirimler.
Farkındalığın artırılması ve aktif katılımın teşvik edilmesi	Gereksiz ışıkların kapatılması, elektronik cihazların fişlerinin çekilmesi ve termostat ayarlarının yapılması gibi uygulamaların teşvik edilmesi. Günlük faaliyetlerinde su kullanımını azaltmak için öğrenciler, öğretim üyeleri ve personel arasında davranış	Tüm akademik/ıdari birimler Sürdürülebilirlik Ofisi	Sürdürülebilirlik konularında farkındalık kampanyalarının sayısı. Sürdürülebilir uygulamalara yönelik davranış değişikliklerinin ölçülmesi (ör. geri dönüşüm oranları,

	<p>değişikliklerinin teşvik edilmesi.</p> <p>Atık miktarını azaltmak için öğrencileri ve personeli kendi su şişelerini ve bardaklarını kullanmaya teşvik etmek ve bu amaçla kampüsteki işletmelerle iş birliği yapılması.</p> <p>Sürdürülebilirlik kulübü, gönüllü programları ve sürdürülebilirlik temalı dersler aracılığıyla kampüs toplumunun katılımının sağlanması.</p> <p>Sürdürülebilir ulaşım seçenekleri ve araç kullanımını azaltmanın çevresel faydaları konusunda farkındalığı artırmak için kampanyalar başlatılması</p> <p>ÇOMÜ Kampüs FM, Sosyal Medya ve Kampüs içi uyarı/bilinçlendirme levhaları aracılığıyla su, enerji ve atık konularında tasarrufun teşvik edilmesi</p> <p>Atık karşılığı yemek kuponu gibi teşvik edici uygulamalarla öğrencilerin katılımının artırılması</p> <p>Üniversite yemekhanelerinde yerel ürünlerin kullanılmasının ve yemek menülerinde mevsimsel yerel ürünlerin tercih edilmesinin sağlanması</p> <p>Üniversite etkinliklerinde, hediyelik eşya dükkanlarında veya tanıtım ürünlerinde yerel el sanatları ve ürünlerin kullanılmasının sağlanması</p> <p>Üniversitenin düzenlediği etkinlikler için yerel catering, dekorasyon ve diğer hizmet sağlayıcıların tercih edilmesi.</p>	Sürdürülebilirlik Kulübü	ulaşım tercihleri).
--	---	--------------------------	---------------------

4. SONUÇ

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi İklim Eylem Planı (2024-2030), yedi tema altında karbon emisyonlarını azaltmaya yönelik stratejileri özetlemektedir. Temel eylemler aşağıdaki gibi özetlenebilir:

- Enerji Verimliliği ve Yenilenebilir Enerji: Amaç, tüm birimleri daha iyi enerji verimliliği için çözümler, yenilenebilir enerji üretimi için projeler ve endüstriyel ortaklıklar geliştirmeye teşvik etmektir. Ayrıca, ÇOMÜ, 2030 yılına kadar dünya çapında ulaşım ve sanayi sektörlerinde büyümesi beklenen hidrojen enerjisi kullanımı alanındaki gelişmelerin bilimsel araştırma ve uygulamasına da hazırlanacaktır.
- Atık Yönetimi: Sıfır Atık Birimi, Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü, Dijital Dönüşüm Koordinatörlüğü ve Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörlüğü işbirliğinde kâğıt, plastik bardak ve plastik şişe atıkları başta olmak üzere tüm atık türlerinin azaltılmasına yönelik çabaların güçlendirilmesi gereklidir. Bu kapsamda ilgili koordinatörlüklerin birimlere rehberlik etmesi önem taşımaktadır.
- Su Verimliliği: Kampüslerde su tasarrufu için acil önlemler uygulamak ve su verimliliğini artırmak için üniversite-sanayi-yerel yönetimler ile iş birlikleri geliştirmek öncelikli hedeftir.
- Ulaşım: Ana kampüsün topografik özelliği ve kış koşullarından kaynaklanan zorluklara rağmen, özellikle bahar aylarında elektrikli bisiklet ve yaya ulaşımının teşvik edilmesi ve ilgili altyapının iyileştirilmesi için yerel yönetimlerle iş birliği yapılmasına önem verilecektir. Ayrıca bu uygulamalar diğer kampüslere yaygınlaştırılmalıdır.
- Binalar ve altyapı: Yeni binaların çevre dostu tasarımlara uygun olmasını sağlamaya ve mevcut binalarda enerji ve su verimliliğini arttırmaya odaklanılmalıdır.
- Ekosistemler ve biyoçeşitlilik: Ormanlar sera gazı emisyonlarının azaltılmasında önemli bir rol

oynamaktadır. Kampüsteki yeşil alanların korunması/geliştirilmesi, su kullanımını ve sera gazı emisyonlarını azaltmak için kuraklığa dayanıklı türlerin ekilmesine öncelik verilecektir.

- Eğitim ve Araştırma: Öğrenciler ve personel arasında farkındalığı artırmak ve davranış değişikliklerini teşvik etmek için sürdürülebilirlik ve iklim değişikliği konusunda eğitim kampanyaları yürütülmeli, kampüslerdeki uygulamaları artırmak için araştırma projeleri geliştirilmelidir.

Bu eylemlerin başarılı bir şekilde uygulanması ve ÇOMÜ kampüslerinde karbon nötr hedefine yönelik çalışmalar için tüm üniversite birimlerinin, akademik/idari personel ve öğrencilerin koordineli çabaları gerekmektedir.

ÇALIŞTAY KATILIMCI LİSTESİ (13 Eylül 2024- ÇOMÜ Dardanos Yerleşkesi)

Ad-Soyad	Kurum/Birim
R. Cüneyt Erenoğlu	ÇOMÜ Rektörü
Evren Karayel Gökkaya	ÇOMÜ Rektör Yardımcısı
Hüsnü Levent Dalyancı	ÇOMÜ Rektör Yardımcısı
Nilgün Ayman Öz	Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatörü/Çevre Mühendisliği Bölümü
Faize Sarış	Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatör Yard. / ÇOMÜ İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi
Elçin Bayraktar Köse	Sürdürülebilirlik Ofisi Koordinatör Yard. / ÇOMÜ Sosyal Bilimler MYO
Reyhan Erdem	Kazdağı Koruma Derneği
Ozan Deniz	ÇOMÜ Uygulamalı Bilimler Fakültesi
Akın Kıracı	ÇOMÜ Teknik Bilimler MYO
Ergün İşcan	Çanakkale Kültür ve Turizm İl Müdürlüğü
Çisem Gökdeniz	Çan Belediyesi / İklim Değişikliği ve Sıfır Atık Müdürlüğü
Levent Genç	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Tuğba Kantarcı	ÇOMÜ Kurumsal İletişim
Arzu Başaran Uysal	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
İremsoy Kayan	ÇOMÜ Mühendislik Fakültesi
Eda Keskin Uslu	Ezine Gıda İhtisas OSB (MYO) / Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü
Dilvin İpek	Ezine Gıda İhtisas OSB (MYO) / Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü
Merve Nur Kızmaz	Yeşil Dönüşüm Koordinatörlüğü
Seçil Ünlü	ÇOMÜ Güzel Sanatlar Fakültesi
Elif Miray Coşkun	ÇOMÜ Güzel Sanatlar Fakültesi
Gizem Özkan	Kolin Hotel
Seçil Meşeli	Kolin Hotel
Halil Ertan	Kolin Hotel
Samet Uğur	Kolin Hotel
Bünyamin Nami Tonka	Çanakkale Çevre ve Doğa Dernekleri Federasyonu
Sevim Sezi Karayazı	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Erdem Salcan	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

Ali Tolga Özden	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Hakan Ayyıldız	ÇOMÜ Deniz Bilimleri ve Teknolojileri Fakültesi
Barış Uslu	ÇOMÜ Eğitim Fakültesi
Ayşe Nur Albayrak	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Naciye Şimşek	ÇOMÜ Eğitim Fakültesi
Fehime Sevil Yalçın	ÇOMÜ Eğitim Fakültesi
Yasemin Çınar	ÇOMÜ Eğitim Fakültesi
Tuğçe Yıldız	ÇOMÜ Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Elçin Bayraktar Köse	ÇOMÜ Sosyal Bilimler MYO
Okan Yılmaz	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Melike İdil Öz	ÇOMÜ Denizcilik MYO
Mine Çardak	ÇOMÜ Denizcilik MYO
Herdem Aslan	ÇOMÜ Fen Fakültesi
Şahin Kök	ÇOMÜ Araştırma Dekanlığı
Melda Açmaz Özden	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Tülay Cengiz Taşlı	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Muhsine Kocakurt	Kepez Belediyesi
Kürşad Demirel	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi
Duygu Nur Aşşın	Ezine Belediyesi
Funda Yalın	Çanakkale Valiliği Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
Yasemin Baykan	Çanakkale Valiliği Çevre Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü
Gökhan Çalışkan	Kalite Geliştirme ve Kurumsal İzleme Koordinatörlüğü
Damla Nur Burak	ÇOMÜ Mimarlık ve Tasarım Fakültesi

EK: 24.10.2024 TARİHLİ SENATO KARARI

T.C. ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ SENATO KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 25.10.2024
TOPLANTI SAYISI : 21

Karar-01) Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi'nin 2024-2030 yılları arasında kapsayan "İklim Eylem Planı"nın gönderildiği şekilde kabulüne oy birliği ile karar verildi.

Prof. Dr. Ramazan Cüneyt ERENOĞLU
Rektör
(İmza)

Prof. Dr. Evren KARAYEL GÖKKAYA
Rektör Yardımcısı
(İmza)

Prof. Dr. H. Levent DALYANCI
Rektör Yardımcısı
(İmza)

Prof. Dr. Murat ŞEKER
Ziraat Fakültesi Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Nazan YELKİKALAN
Biga İkt. ve İdari Bil. Fak. Dekan V.
(İmza)

Prof. Dr. Özgür TOPKAYA
Biga Uygulamalı Bil. Fak. Dekan V.
(Toplantıya katılmadı.)

Prof. Dr. Yeşim BÜYÜKATEŞ
Çanakkale Uyg. Bilimler Fak. Dekan V.
(İmza)

Prof. Dr. Sendar KURT
Çan Uygulamalı Bil. Fakültesi Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Murat YİĞİT
Deniz Bilimleri ve Tekn. Fak. Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Mustafa TUNALI
Dış Hekimliği Fakültesi Dekan V.
(İmza)

Prof. Dr. Muzaffer ÖZDEMİR
Eğitim Fakültesi Dekan V.
(İmza)

Prof. Dr. Hava ÖZAY
Fen Fakültesi Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Didem ÇATAL
Güzel Sanatlar Fakültesi Dekan V.
(İmza)

Prof. Dr. Muhammed Fatih KESLER
İlahiyat Fakültesi Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Hülya ÖNAL
İletişim Fakültesi Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Onur ÖZBEK
İnsan ve Toplum Bilimleri Fak. Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Tülay CENGİZ TAŞLI
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Özgün ARÇAY
Mühendislik Fakültesi Dekan V.
(İmza)

Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN
Müzik ve Sahne Sanatları Fak. Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Veli YILANCI
Siyasal Bilimler Fakültesi Dekan V.
(İmza)

Prof. Dr. Cüneyt AKI
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dekan V.
(İzini)

Prof. Dr. Hümmet KOÇ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı
(Toplantıya katılmadı.)

Prof. Dr. Muammer KARAAYVAZ
Tıp Fakültesi Dekanı
(İmza)

Prof. Dr. Mustafa BOZ
Turizm Fakültesi Dekan V.
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Ufuk Necat TAŞCI
Ezine Gıda İht. Örg. San. Böl. M.Y.O Müdürü
(İmza)

Doç. Dr. Melis ULU DOĞRU
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürü
(İmza)

Öğr. Gör. Murat GÜNAY
Yenice Meslek Yüksekokulu Müdürü
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Sedat BECEREN
Yabancı Diller Yüksekokulu Müdürü.
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Hande KANDUR ARSLAN
Gökçeada Uyg. Bil. Y.O. Müdürü
(İmza)

Öğr. Gör. Ertuğrul BİLGÜÇÜ
Biga Meslek Yüksekokulu Müdürü
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Emin YAKAR
Bayramiç Meslek Yüksekokulu Müdürü
(İmza)

Doç. Dr. Çiğdem ÖZKAN
Ayvacak Meslek Yüksekokulu Müdürü V.
(İmza)

Öğr. Gör. Dr. Tanju GÜDÜK
Çanakkale Sosyal Bil. M.Y.O. Müdürü
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Abdülkerim DİKTAŞ
Gelibolu Piri Reis Meslek Y.O. Müdürü
(İmza)

Doç. Dr. Ahmet TUNÇ
Çan Meslek Yüksekokulu Müdürü
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Halit KUŞKU
Denizcilik M.Y.O. Müdürü
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Gülay KESKİN
Gökçeada Meslek Yüksekokulu Müdürü
(İmza)

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SENATO KARARI

TOPLANTI TARİHİ : 25.10.2024
TOPLANTI SAYISI : 21

Prof. Dr. Altıngül ÖZASLAN PARLAK
Ziraat Fakültesi (Üye)
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Şakir SERBES
Spor Bil. Fak (Üye)
(İmza)

Doç. Dr. Didem SAYGIN
Biga İkt. ve İdari Bil. Fakültesi (Üye)
(İmza)

Prof. Dr. Yener PAZARCIK
Biga Uyg. Bil. Fakültesi (Üye)
(İmza)

Doç. Dr. Ayça AYDOĞDU EMİR
Çanakkale Uygulamalı Bil. Fakültesi (Üye)
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Can KÖSE
Çan Uygulamalı Bil. Fak. (Üye)
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Erdem KAN
Deniz Bil. ve Tekn. Fakültesi (Üye)
(İmza)

Doç. Dr. Adil CORUK
Eğitim Fakültesi (Üye)
(İmza)

Prof. Dr. Faruk SOYDUGAN
Fen Fakültesi (Üye)
(İmza)

Doç. Dr. Zahide ACAR
İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi (Üye)
(İmza)

Doç. Dr. Evren SARIYILMAZ
Diş Hekimliği Fakültesi (Üye)
(İmza)

Prof. Dr. Özgün AKÇAY
Mühendislik Fakültesi (Üye)
(İmza)

Doç. Dr. Kenan SEVİNÇ
İlahiyat Fakültesi (Üye)
(İmza)

Prof. Dr. Hakan DALOĞLU
Güzel Sanatlar Fakültesi (Üye)
(İmza)

Doç. Dr. Ş. Okan MERCAN
Turizm Fakültesi (Üye)
(İzinli)

Doç. Dr. Fikret Merve EKEN KÜÇÜKAKSOY
Müzik ve Sahne Sanatları Fak. (Üye)
(Toplantıya katılmadı.)

Prof. Dr. Arzu BAŞARAN UYSAL
Mimarlık ve Tasarım Fakültesi (Üye)
(İmza)

Prof. Dr. Serhat ÇOBAN
İletişim Fakültesi (Üye)
(İmza)

Prof. Dr. Gülten GÜMÜŞTEKİN
Siyasal Bil. Fak (Üye)
(İmza)

Dr. Öğr. Üyesi Sadi Turgut BİLGİ
Sağlık Bilimleri Fakültesi (Üye)
(Toplantıya katılmadı.)

Prof. Dr. Alper AKÇALI
Tıp Fakültesi (Üye)
(İmza)

Ş. Oğuz ÜNAL
Genel Sekreter V. (Raportör)
(İmza)

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK OFİSİ
KOORDİNATÖRLÜĞÜ

sustainability.comu.edu.tr

sustainability@comu.edu.tr

[comu.sustainability](https://www.instagram.com/comu.sustainability)

LinkedIn [LinkedIn](#)